

COP29
Baku
Azerbaijan

2024 | YAŞIL DÜNYA NAMINƏ
HƏMRƏYLİK İLİ

Azərbaycan Respublikası
Elm Və Təhsil Nazirliyi

Naxçıvan Dövlət
Universiteti

Azərbaycan Respublikası
Elm Və Təhsil Nazirliyi
Botanika İnstitutu

Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyəti
İctimai Birliyi

Biomüxtəlifliyin dayanıqlığının təmin edilməsində yeni çağırışlar (COP29)

YAŞIL DÜNYA VƏ İNSAN SAĞLAMLIĞI

Beynəlxalq Elmi-Praktiki Konfrans

3-4 iyun 2024
Naxçıvan şəhəri

MÜNDƏRİCAT

Naxçıvan Muxtar Respublikasının bioloji müxtəlifliyinin müasir vəziyyəti və istifadə imkanları

Talıbov T.H., İbrahimov Ə.M., Seyidova H.S. NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI FLORASINDA FABACEAE LINDL. FƏSİLƏSİNİN NADİR VƏ MƏHVOLMA TƏHLÜKƏSİNDƏ OLAN NÖVLƏRİ

İbadullayeva S.C., Zülfüqarova P.V., Mürsəl N. AZƏRBAYCAN FLORASINDA APIACEAE LINDL. FƏSİLƏSİNİN ENDEMİKLİYİ

Quliyev Ə.G. COP 29 - AZƏRBAYCANDA QLOBAL İQLİM DƏYİŞMƏSİNİN İLKİN TƏSİRİ NAXÇIVANDA ÖZÜNÜ GÖSTƏRMƏKDƏDİR

Talıbov T.H., Məmmədova Ü.M. NAXÇIVAN MR ƏRAZİSİNDƏ YAYILMIŞ PİŞİKOTULAR YARIMFƏSİLƏSİNİN MÜHAFİZƏ STATUSLU NÖVLƏRİ

Əsədov E.S. BİOMÜXTƏLİFLİYİN FORMALAŞMASINDA BAL ARILARININ ROLU

Ələsgərova Ə.N. NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ BİTKİ ÖRTÜYÜNDƏ YOVŞAN CİNSİ NÖVLƏRİNİN ROLU VƏ BİOEKOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Mehdiyeva N.P. NAXÇIVAN FLORASININ DƏRMAN POTENSİALI

Nəbiyeva F.X. ARAZBOYU DÜZƏNLİKLƏRİN FLORASI VƏ BİTKİLİYİNİN MÜASİR VƏZİYYƏTİ

Mustafayeva İ.R., Seyidov M.M., Qasimov H.Z. NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASI FLORASINDA YAYILMIŞ ZİRİNC (*BERBERIS* L.) CİNSİNƏ DAXİL OLAN NÖVLƏR VƏ YABANI BİTKİ MƏHSULLARI

Alverdiyeva S.M., Sohrabi M. NAXÇIVAN ƏRAZİSİNDƏ RAST GƏLİNƏN MARAQLI ŞİBYƏ NÖVÜ

Mövsümova N.V., Öztürk M. NAXÇIVAN MR DUZDAĞ ƏRAZİSİ FLORASININ NADİR VƏ İTMƏK ÜZRƏ OLAN NÖV MÜXTƏLİFLİYİNİN MONİTORİNGİ

Muxtarova Ş.C., Qəhrəmanov S.H., Muradova A.B., Mamanazarova K.S. NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ KONTİNENTAL SUTUTARLARINDA SAPROFİT YOSUNLARIN YAYILMASI

Məmmədova A.V., Batan N. NAXÇIVAN MR ƏRAZİSİNDƏ YAYILMIŞ BƏZİ NADİR YARPAQGÖVDƏLİ MAMIR NÖVLƏRİ VƏ ONLARIN BİOEKOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Rəhimova S.Ə., Hidayətzadə F. NAXÇIVAN MR ƏRAZİSİNDƏ BİTƏN BƏZİ ALÇA SORTLARININ ANTİOKSİDANT AKTİVLİYİNİN TƏDQİQİ

Adıgözəlova S.Y., Babayeva A.D. TƏBİİ YEM SAHƏLƏRİNİN SƏMƏRƏLƏŞDİRİLMƏSİ, SİSTEMLİ OTARILMA VƏ ƏRAZİSİNİN QURULMASI

Flora və faunanın müasir vəziyyətinin təhlili

Qurbanov E.M., Hüseynova H.Z. “SİYƏZƏNNEFT” ƏRAZİSİNDƏ NEFTLƏ ÇİRKƏNMIŞ TORPAQLARDA YAYILAN BİTKİ ÖRTÜYÜNÜN MONİTORİNGİ

İbadullayeva S.C., Ağayeva D.N. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QIRMIZI KİTABINA DAXİL EDİLMİŞ BİTKİ VƏ MAKROGÖBƏLƏKLƏRİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

Bağirova S.B., Atayeva L.Ə. BÖYÜK QAFQAZIN CƏNUB YAMACLARINDA GENİŞ YAYILMIŞ *CARPINUS ORIENTALIS* MILL. NÖVÜNÜN DENDROİQLİM TƏDQİQİ

Yusifov E.F. AZƏRBAYCANIN TUQAY MEŞƏLƏRİNİN ENDEMİZMİ

Mursal N., Sun H. ORCHIDS OF THE GREATER CAUCASUS

Qaraxani P.X. ZANBAQKİMİLƏR (*LILIACEAE* JUSS.) VƏ QULANÇARKİMİLİƏR (*ASPARAGACEAE* JUSS.) FƏSİLƏSİNİN SİSTEMATİKASINDA MORFOLOJİ DİAQNOSTİK ƏLAMƏTLƏRİN ROLU

Abdiyeva R.T., Abdullayeva A.Y., Litvinskaya A.S. AZƏRBAYCANIN BÖYÜK QAFQAZIN OĞUZ VƏ ŞƏKİ RAYONLARINDA MEŞƏ MASSİVLƏRİNİN XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Asadova K.K. HYTOGENIC TRANSFORMATION OF COASTAL ECOSYSTEMS IN THE AZERBAIJAN PART OF THE CASPIAN SEA

Hüseynova A.Y., İslamova Z.B., Əsədova İ.Ə. AZƏRBAYCAN FLORASINDA GÜLƏVƏR (*CENTAUREA* L.) NÖVLƏRİNİN MORFOLOJİ ƏLAMƏTLƏRİNİN DİAQNOSTİK ƏHƏMİYYƏTİ

Садыгова Н.А., Абдурахманова Э.Э. ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ГРУППЫ ПТИЦ АЛТЫАГАДЖСКОГО РАЙОНА

Mailova T.B., Apbayeva Kh.R., Aghayeva P.N. STUDY OF MICROMYCETE DIVERSITY OF HAJIKAND SETTLEMENT

Nəcəfova C.N., Məmmədova A.V. GÜLÇİÇƏKLİLƏR (*ROSACEAE* JUSS.) FƏSİLƏSİNİN BƏZİ ARMUD (*PYRUS* L.) NÖVLƏRİ ÜZƏRİNDƏ OLAN YARPAQGÖVDƏLİ MAMIRLAR

Sadiqova N.İ. YENİKƏND SU HÖVZƏSİ FLORASINDA NADİR VƏ İTMƏK ÜZRƏ OLAN NÖVLƏRİN MONİTORİNGİ

Мирзоева Ш.Н., Зейналзаде Н.Ч. КЛАССИФИКАЦИЯ ЖИЗНЕННЫХ ФОРМ РАСТЕНИЙ ФЛОРЫ АБШЕРОНСКОГО ПОЛУОСТРОВА ПО И. Г. СЕРЕБРЯКОВУ

Əminli N.M. TOZAĞACIKİMİLƏR (*BETULACEAE* GRAY.) FƏSİLƏSİNİN QIZILAĞAC (*ALNUS* MILL.) CİNSİNİN ÖYRƏNİLMƏSİNƏ DAİR

APILARNİLİN – ERKƏK ARI SÜRFƏLƏRİNİN HƏLMƏŞİYİNİN ALINMASINI İSTİSNA EDƏN HALLAR

Rüstəmli Y.M.

Naxçıvan Dövlət Universiteti

E-mail: yunistrustemli@ndu.edu.az; rustamliyunis@gmail.com

Erkək arı sürfəsi – açıq və ya qapalı artım olub, onlardan erkək arılar inkişaf edir. Digər arı məhsulları ilə müqayisədə, yeni arı məhsulu hesab olunur. Alındıqdan sonra, erkək arı südcüyü və ya erkək arı sürfələrinin həlməşiyi (bundan sonra həlməşik) də adlanır.

Avropa ölkələrində “Apilarnil” adı verilən bu arıçılıq məhsulu, Rumıniyalı məşhur arıçı Nicolae Iliesu tərəfindən kəşf edildiyi üçün, onun adının baş hərfləri ilə adlandırılır. “Apilarnil” adının baş hərfləri bu sözləri ehtiva edir: api – latınca arı, lar – larva və ya sürfə, nil – Nicolae Iliesunun adı və soyadının baş hərfləridir.

Alınmış həlməşik qısa zamanda (1-1,5 saat müddətində) parçalanmaya məruz qaldığı üçün, onun istehsal, emal və saxlanma proseslərinə yüksək tələblər verilir.

Həlməşiyin alınması istisna edilən hallar təbiətinə görə müxtəlif ola bilər: bunlar xəstəliklər, zədələnmələr, arı ailəsinin vəziyyəti, yemlənmə, saxlanma qaydalarının pozulması və başqa hallarla bağlı ola bilər.

Bu hallar aşağıdakılardır:

1. Həlməşik almaq üçün istifadə edilən arı ailəsinin varroatoz, nozematoz və digər parazitər xəstəliklərin törədiciləri ilə yoluxması;
2. Çürümə xəstəlikləri və digər infeksiya mənşəli xəstəliklər;
3. Mikrobioloji çirklənməyə məruz qalmış alət, avadanlıq, material, məhsul və s. istifadəsi;
4. Kiflənmiş, daşlaşmış, hər hansı möhtəviyyətə bulaşmış, habelə zədələnmiş şanların istifadəsi;
5. Xəstəliklərə qarşı aparılmış baytarlıq dərman preparatlarının tətbiqindən sonra, dərman preparatlarının arı orqanizmindən və məhsullarından qalıq miqdarı ifraz olunmamış və ya təmizlənməmiş;
6. Həlməşiyin alınması prosesində erkəkləşmiş ana və işçi arıların istifadəsi;
7. Həlməşiyin erkək arıların inkişaf tsiklinin pozuntuları baş vermiş arı ailələrindən alınması;
8. Sürfələrin xəstələnməsi və ölümü ilə nəticələnən yoluxmayan xəstəliklərin olması;
9. Həlməşiyin alınması ərafəsində arı ailələrinə verilən tənzimləyici yemlərin tərkibində arı ailəsinin inkişafına zərər verə biləcək qarışıqların və başqa yad birləşmələrin olması;
10. Dövlət standartlarında nəzərdə tutulmayan digər hallarda.

Həlməşik, yalnız sağlam arı ailələrindən alınmalıdır.

Yuxarıda göstərilən hallarla bağlı erkək arı sürfələrinin həlməşiyi alınmamalı, alınmış həlməşik isə insanlar üçün nutrisiologiyada müalicə və profilaktika məqsədilə tətbiq olunmamalıdır.